

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Euphrasia virgine, eiusque matre vidua etiam Euphrasia dicta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA S. EUPHRASIAE NOBILISSIMAE
VIRGINIS, EX VITIS PATRVM ET INSIGNI

MS. codice, mutato stylo per F. Laur. Surium descripta.

13. Martij.

Imperij habenas moderante Theodosio pijsimo principe, in vrbe regia Constantinopoli Senatorij ordinis vir fuit, Antigonus nomine, ipsi Imperatori & genere & consuetudine coniunctus. Erat is non sermone duntaxat, sed etiam factis sapiens, ad bona semper adhortans principem, vt ad pietatis praescriptum Reip. negocia curaret. Inerat vero etiam illi erga miseros pia commiseratio, qua fiebat, vt benignè cunctis egentibus res necessarias suppeditaret. Princeps Theodosius, non modò vt parentem & senatorem, sed etiam vt Christianum & pium, semperque optima consulentem, illum valdè charum habebat. Tantæ autem illi

Coniugem
ducit Euphrasiam
Antigonus.

Euphrasia
nascitur.

suppetebant opes, vt Constantinopolis neminem illi diuitijs & rectè factis parem haberet. Accepit verò coniugem generis sui, id est, quæ Imperatorem quoque sanguine contingeret, Euphrasiam nomine, matronam cum primis religiosam, Deumque valdè timentem, in templis assiduam, & Deo pijs preces cum lachrymis offerentem. Multos illa inopes fecit locupletes, multaque sacris ædibus & locis munera deferebat. Amabant illam impensè Augustus & eius coniunx, tum quòd suæ esset familiæ, tum quòd moribus optimis, in primisque honesta & religiosa videretur. Porrò temporis successu nata est eis filia, quam Euphrasiam dici voluerunt. Ea prole aucti cum essent, dixit vxori Antigonus: Nosti soror mea Euphrasia, quàm prorsus nihil sit hæc vita praesens, quàm nihil quantunuis ample facultates, quàm nihil vanitas omnis mundi huius præterlabentis. Aeras hominis octoginta annis peragitur cum multis calamitatibus. Opes autem in celo si recondantur, in infinita secula permanent Deum timètibus. Et ecce nos mundanis implicati curis & cogitationibus, illis nos æternis diuitijs priuamus, opumque fluxarum circumscripti fallacia, tempus omne vitæ nostræ inaniter transmittimus, nulla nostris animabus lucra acquirentes.

Antigonus
hortatur
vxorem ad
continentiam.

1. Cor. 7.

1. Iohan. 2.

Hæc cum dixisset Antigonus, Euphrasia respondit: Quid vis igitur, mi domine, vt faciamus? Cui Antigonus: Vnam iam, inquit, Dei beneficio filiam habemus. Ea nobis sufficiat, nec deinceps nos huius seculi miseræ & calamitati misceamus. Tum verò Euphrasia surgens, manibus fursùm erectis, ductisque ab imo pectore suspirijs, dixit Antigono: Benedictus Deus, qui te suo timore dignatus est, veritatisque notionem tibi praestitit. Equidem domine mi crebrò rogavi Deum, vt suæ gratiæ lumen tibi adspiraret: sed id tibi indicare aucta non fui. Quando verò tu ipse prior hac de re verba fecisti, liceat mihi tua pace dicere, quæ volo. Cui Antigonus: Dic, ait, soror mea, quicquid visum erit. Et Euphrasia: Nosti, inquit, mi domine, iam olim dixisse Apostolum: Tempus breue est: reliquum est, vt & qui habent vxores, tanquam non habentes sint. præterit enim figura huius mundi: & mundus transit, & concupiscentia eius. Quem enim visum habebit hæc pecunia & tam ample facultates? Non poterimus sanè quicquam ex eis absportare nobiscum in tartara. Quod igitur consultissimè constituisti, festina liberaliter ex his impartiri pauperibus, nè sine fructu id animo pertractasse videaris.

Antigoni bene
nignitas, in
pauperes,
& obitus.

Coniuges
viuunt con-
tinenter.

His auditis, Antigonus Deo grates laudesque agens, multa in egenos beneficia contulit, & admodum piè vitam suam instituens, postquam ab vxoris abstinuit commercio, vno duntaxat anno superuixit, rebusque suis benè dispositis, in pace sepultus est. Fleuerunt verò de morte illius Imperator & Augusta, quippe suæ stirpis viri iusti & religiosi, vicemque Euphrasie dolebant, quæ & ipsa eis esset cognata, & ætate iuuenili. Annis quippe duobus & mēsis tribus vixerat cum marito suo. Porrò annum vnum continenter exegerant pariter, matrimonij consuetudinē vltro sibijpsis interdicens. Postquam autem sepulturæ traditus fuit Antigonus, Imperator & eius cōiunx multum incumbent in Euphrasie cōsolationem. Porrò illa ad eorū se pedes abijciens, atque cum lachrymis & multo gemitu filiā suam illis offerēs: In manus, inquit, Dei & vestras hanc orphanam commendo. Sitis, quæso, memores Antigoni vestri, & hanc suscipite tuendam, vt non alios quàm parentes suos vos sibi sentiat extitisse. Ad has eius voces multi ex ijs, qui aderant, vbertim lachrymas fuderunt, nec ipsi principes à lachrymis abstinerunt.

Non multò post, cum iam non nihil de luctu remisisset Euphrasia, suasit ei Imperator,

vt

vt filiam suam Euphrasiam cuidam Senatori ditissimo traderet uxorem. Fit contractus inter illos, & arrhas accipit Euphrasia. Interim differebatur nuptiæ, donèc puella adolesceret, cuius ætas id temporis vix quinquennij spatia expleuerat. Atqui Senator aliquantò post ad ipsius Euphrasie senioris matrimonium cœpit animum adijcere, persuasitque per matronas quasdam Imperatrici, vt nesciente Imperatore ea de re animum Euphrasie sollicitaret. Euphrasia vbi id cognouit, acerbissime fleuit, matronisque ad ipsam missis ita dixit: Væ vobis in illo futuro seculo, quæ mihi talia persuadere instituitis, mulieri nō nisi secundum Dei præceptū piè viuere cupienti. Discedite à me, quæ rem à meo instituto abhorrentem attentatis. Illæ verò cum ignominia reiectæ, rem gestam Augustæ indicârunt. Vt autem Imperator didicit quid actum esset, grauius inuectus est in Augustam, aitque illi indignabundus: Reuerà talem rem designasti, quæ te minimè deceret. Istūc ne Christianæ Augustæ officium est? Itane pollicita es Deo te piè regnaturam? Hæc vices reddis Antigono, cuius in nos fidem & studium semper experisumus? Fecisti profectò rem nostro Imperio minimè congruentem, dum foeminam iuuenulam, quæ cum marito suo vix anno vno vixit pro matrimonij consuetudine, ac deindè ex mutuo consensu propter cæleste regnum perpetuam sibi indixit continentiam, rursus ad ea, quæ sunt mūdi huius, redire compellis, nec timuisti Deum, vt tantum in te facinus admitteres. Non dubium, quin omnes me authore id factum esse sint existimaturi. Absurdè & præter decorum fecisti, quod nec audiri à me oportuit propter Antigonom, amicum nostrum integerrimum. His auditis, Augusta multo affecta pudore & verecundia, instar lapidis per duas horas obmutuit, ortaque est in Imperatorem & ipsam perturbatio ingens propter Euphrasiam. Id postquam rescituit Euphrasia, parùm absuit quin præ mœrore è vita decederet, cogitabatque aliò proficisci: Flensque acriter, dixit Euphrasie filia sua: Filia mea, sunt nobis amplæ facultates in Aegypto: camus illuc, & paternas inuisamus possessiones: Mea omnia, tua sint.

Ita ergò ab vrbe regia discessit cum filia, nesciente Principe, venitque in Aegyptum, & illic morabatur, subindè inuisens prædia sua. Profecta autem est in interiorem Thebaidem cum procuratoribus & ministris suis, quibus cura & administratio rerum ipsius credita erat, illicque sacris locis inherens, in vtriusque sexus monasteria multam vim pecuniæ elargita est, multasque fecit oblationes.

Erat autem in quadam vrbe monasterium foeminarum, in quo plūs minūs centum & triginta debebant. In eo cœnobio nemo vel vinum, vel oleum, vel uas, aut ficos aut poma in cibum sumebat. Erant inter eas, quæ ab ipsa infantia se ne nouisse quidē potuissent assererent, cæque interdum leguminibus, aliàs oleribus vescerentur, sed nullo oleo conditis. Quædam earum vesperi sumebant cibum, quædam post biduum, nonnullæ post triduum. Nulla earum pedes lauabat aqua: balneas verò, quòd eis corporum nudatio abominabilis videretur, nec audire sustinebant. Cubabant omnes humi in cilicio, quod in latum vnus, in longum trium esset cubitorum: nec erat requies diurna. Vestes quoque habebant cilicinas, quæ in pedes vsque se porrigerent. Laboris autem tantum quæque siue operis suscipiebat, quantum vires paterentur. Si qua in morbum incidisset, nulla ei medicorum fomenta abhibebantur, sed pro maximo Dei beneficio accipiebat eam morbi molestiam, ferens aequanimiter, donèc à Domino curaretur. Nulla ex eis è monasterio egrediebatur. Ad monasterij fores ianitrix erat, quæ si quid nunciatum esset, intrò perferebat, responsaque referebat. Multæ illic curationes diuinitus fiebant.

Harum itaque venerabilem viuendi consuetudinē non medio critèr amans Euphrasia, crebrò illas visitabat, offerens thymiam & cereos. Quodam autem die ait ad Abbatissam & primas eius cœnobij: Exiguam volo munus conferre huic monasterio, nempe auri libras viginti vel triginta, vt oretis pro hac orba filiola mea, & sitis memores Antigoni patris eius. Respondit Abbatissa: Domina Euphrasia, ancillæ tuæ non habent opus redditibus, neque pecuniis concupiscunt. Idcirco enim se cunctis mundi huius facultatibus nudarunt, vt possint frui bonis sempiternis. Et hæc nobis ratio est, cur nihil in terris habere, nihil possidere velimus, nè scilicet ab illa cælesti beatitudine excludamur. Nè tamen ex nobis aliqua tibi mœroris offeratur materia, parùm aliquid olei ad lucernas, & thymiam in vsum oratorij recipere non recusabimus: quod quidem tibi iustitiæ mercedem conciliabit. His igitur oblatiis, rogabat eas Euphrasia, vt orarent pro Antigono & filia sua Euphrasia. Accidit interea, vt puellæ Euphrasie diceret Abbatissa, tentandi animo: Domina mea Euphrasia, diligis ne nos & monasterium nostrum?

Euphrasia
iunior de-
sponderur.

En pius Im-
perator q̄
dolet, Eu-
phrasiam,
post conri-
nentia pro-
positum, ad
nuptias in-
uitari.

Abit Eu-
phrasia in
Aegyptum.

Insigne fe-
minarū cœ-
nobium.

Nolunt re-
cipere obla-
tas pecu-
nias.

nostrum? Respondit illa: Immò certè, ego amo vos ò Domina. Rursùs Abbatissa cum ioco: Si nos, inquit, amas, mane nobiscum, & vtere nostro habitu. Respondit puella: Reuerà si scirem non agrè laturam matrem meam, non exirem è monasterio. Et Abbatissa: Plùs ne nos, ait, diligis, aut verò sponsum tuum? Sed neque ego illum noui, ait Euphrasia, neque ille me: Vos autem & noui, & amo. Sed dicite, quæso, mihi: Vos quem diligitis: méne, an illum potiùs? Abbatissa respondit: Nos te diligimus & Christum nostrum. Tum puella: Ego verò, inquit, & vos diligo, & Christum vestrum. Sedebat interim mater eius, & cum audiret hos necdùm septennis puellæ sermones, ex eius oculis lachrymarum imbres manabant: aitque ad illam: Veni filia, eamus hinc. nam vesper incumbit. At illa respondit: Ego hinc manebo cum Domina Abbatissa. Ait verò illi Abbatissa: Abi hinc Domina Euphrasia. hinc enim nemo manere potest, nisi se Christo deuoueat. Ad quam puella: Et vbi, inquit, est Christus? Tum Abbatissa Dominicam ei imaginem ostendit: quam cum illa esset exosculata, Reuerà, inquit, ego me Christo voueo, nec vltèriùs cum Domina matre recedam. Iam vesperascebat, & neque mater eius, neque Abbatissa ei persuadere poterant, vt se domum conferret. Dicebat quidem Abbatissa: Non potes hinc manere, nec est hinc locus vbi maneat: at illa respondit: Vbi vos manetis, illic & ego manebo. Aliquamultis igitur diebus & Abbatissa & mater eius in id summoperè incumbebant, vt eam è monasterio educerent: sed cum frustra se niti animaduertèret, ait ad illam Abbatissa: Si vis igitur permanere apud nos, oportebit te literas discere: plalterium mandare memoriæ, in vesperam vsque ieiunare quotidie, quemadmodùm reliquæ omnes faciunt. Respondit puella: Ego & ieiunijs me afficiam, & dabo operam literis: tantum oro, vt liceat mihi degere vobiscum. Tum verò Abbatissa ait ad matrem eius: Domina mea, patiaris hanc puellam apud nos morari. Video enim celestis gratiæ lumine eius mentem perfusam. Surgens itaque mater Euphrasia, apprehensamque filiam ducens ad imaginem Saluatoris, sublati in cælum manibus cum lachrymis, ita precata est: Domine Iesu Christe, suscipe curam infantulæ huius. te enim concupiuit, seque tibi commendauit. Conuersa autem ad filiam, dixit: Deus, qui fundauit montes immobiles, te in suo timore confirmet. His dictis, tradidit eam Abbatissæ, flensq; recessit, & tundens pectus suum, omnes ad lachrymas commouit.

Vfus imaginum antiquissimus.

Euphrasia puella non potest abduci ex monasterio.

Induit habitum monasticum pene infans.

Abstinètia Euphrasie senioris.

Mandata Euphrasie moriturse ad filiam.

Altera die Abbatissa eam adduxit in oratorium, & cum fudisset preces ad Dominum, monastico illam habitu induit, dicens: Rex seculorum & Domine Dominorum, qui in ea coepisti opus bonum, tu illud perfice vsque in finem. Presta illi, vt viuat conuenienter mandatis tuis, & inueniat semper fidutiã in conspectu tuo. Dixit autè illi Euphrasia mater eius. Vis ne filia hoc habitu vestiri? Et illa hilariter respondit: Etiam Domina mater. Vt enim ex Abbatissâ & fororibus audiui, hunc habitum arrhabonis loco præbet Christus diligentibus se. Ait verò mater: Christus igitur, cui despõsata es, ipse te seruet & dignam faciat thalamo suo. Et hæc cum dixisset, valedixit Abbatissæ & fororibus, filiamque desosculans, egressa est, & per monasteria proficiscens, præstabat eleemosynas pauperibus. Iam vbi que eius optima conuersatio apud omnes diulgabatur, & quàm liberaliter res suas conferret monasterijs & sacris locis. Peruenit hic rumor etiam ad aures Imperatoris & Senatùs, qui omnes eam admirabantur & glorificabant Deum. Audiebant enim illam prorsus abstinere à vino, sed neque piscibus vesci: omnibus autem ciborum delictijs repudiatis, à vespera in vesperam protrahere ieiunium, & modò olera, modò legumina edere. Paucis in dè elapsis diebus, Abbatissa illam ad se euocauit, dixitque ei secreto: Domina mea Euphrasia, habeo quod indicem tibi, sed quæso nè perturberis. Cui Euphrasia respondit: Loquere Domina mea. Tum Abbatissa: Vidi, inquit, in somnis Antigonum maritum tuum in magna gloria, rogantem Christum, vt ab hac mortali vita trãsferaris ad illam sempiternam, liceatq; tibi deinceps esse cum illo, & frui ea gloria, qua ipse fruitur ob merita vitæ optimè transectæ. Hæc vbi didicit Euphrasia, multum exhilarata est, quippe quæ optaret è rebus humanis excedere, & esse cum Christo. Mox igitur accersitæ ad se filiæ suæ dixit: Ego iam vocor à Christo, sicut mihi indicauit domina Abbatissa, & propè adest finis vitæ meæ. Itaque tibi, filia mea, omnes patris tui & meas facultates trado in manus, quas tu ea pietate dispenses, vt possis esse confors hereditatis sempiternæ.

Hæc vt Euphrasia audiuit, ingemuit & fleuit, dicens: Hei mihi, quia peregrina sum & orphana. Dicit ei mater eius: Cum habeas Christum, nec peregrina es, nec orphana. Matris autè officia omnia erga te & studia exequetur domina Abbatissa. Tu iam festina implere, quod pollicita es. Deum time, & dominas sorores venerare, seruiès eis cū omni humi-

humilitate. Caue, nè vnquam cogites in animo tuo: Regio sum prognata sanguine, nec me istis seruire par est. Sis interim pauper in terris, vt quandoquē diues efficiaris in celis. Absque intermissione roga Deum pro me & pro patre tuo, vt inueniamus misericordiam apud illum, & ab gehennā supplicij seruemur. Hęc cum precepisset filię suę, tertio post die defuncta est, & in eodem monasterio sepulta. Postquam autem rescituit Imperator illam migrasse ad Dominū, accito ad se Senatori, cui eius despōsa erat filia, ait eam degere in monasterio. Ille verò rogauit Imperatorem, vt missis ad eam literis, iuberet eam venire Constantinopolim & celebrare nuptias. Vbi autem Imperatoris literas accepit Euphrasia, legit eas ridens, moxq; sua manu hunc in modum illi rescripsit: Domine Imperator, itā ne suades ancillę tuę, vt repudiato Christo, homini corruptibili & quem paulō post vermes edent, coniungar: qui hodiē est, crās verò nusquam apparet? Absit hęc tanta peruersitas ab ancilla tua. Oro igitur domine Imperator, nè tibi deinceps vir ille hac de re molestus sit. Ego enim me Christo deuoui, & fieri non potest, vt illum abnegem. Precor autē Imperium tuum, vt sis memor parentū meorum, nostrasque opes & facultates dispenses in pauperes & Christi Ecclesias. Seruos verò omnes manumittas, & patris mei actoribus præcipe, vt debitū omne remittant agricolis iam inde ab obitu patris mei vsq; in præsens, vt sine sollicitudine possim seruire Christo, cui me totā commisi. Ora pro ancilla tua, oret etiā Christo amabilis domina mea Augusta pro ancilla sua. Deinde obsignans epistolam, tradidit illā veredario. Cum autē Imperator & Augusta cā legissent, vbertim fleuerūt: conuocansq; mox Senatū omnem & patrem eius, cui despōsa fuerat Euphrasia, iussit Imperator, vt in præsentia omnium epistola recitaretur. Quod cum fieret, omnes lachrymati sunt, dixerūtque: Reuerā hęc est Antigoni & Euphrasie filia, qui tibi Imperator sanguine coniuncti fuere. Reuerā religiosorum parentum religiosa filia: sanctę radicis sanctus est ramus. simulque omnes eius nomine Deum glorificauerunt, & pro ea orauerunt: nec vnquam postea visus est importunus senator ille. Imperator autem omnia piē disponens, & res puellę benē distribuens, & ipse vita functus est, & sepultus cum patribus suis in pace.

Literę Euphrasie ad Imperat.

Euphrasia verò se totā componebat ad voluntatē Dei, & quidē supra vires sese affligebat. Erat enim annorum duodecim, quando pro pietate sacra suscepit certamina. Et primò quidem à vespera in vesperam ieiuna permanfit: postea biduo triduoque abstinēbat à cibo. Nulla præter illam mūdabat triclinium, lectulos sororibus ipsa sternebat, aquam hauriebat à puteo, & in coquinam apportabat. & hęc omnia faciebat libētī & iucundo animo. Erat illo in monasterio more receptum, vt si qua soror in somnis diabolica fuisset illusione tentata, mox id Abbatissę aperiret. Illa verò cum lachrymis orabat Dominum, vt maligni infestatio ab ea arceretur: iubebatq; illi, vt sub strato suo lapides poneret, & cineribus adspargeret cilicium, sicq; in decimum vsque diē cubaret. Accidit verò, vt Euphrasia virgo sanctissima aliquid eiusmodi pateretur. Itaque lapides suo strato supposuit, & cineres sparsit in cilicium. Id vt vidit Abbatissa, dixit vni è sororibus: Euphrasia cepit demonis infestationes perpeti. Orauit igitur pro ea, dicens: Deus omnipotēs, qui eam creasti, & ad hoc religiosum vitę institutum venire permisti, conserua eam in timore tuo. Deinde vocauit illam ad se, & ait: Cur nō exposuisti mihi maligni demonis tētationem? Illa verò ad eius collapsa pedes: Ignosce mihi, ait, Domina: nam me verecundia retinuit, nè tibi eam aperirem. Dixit autem Abbatissa: Quandoquidem iam pugnare cepisti cum hoste, viriliter age, vt post victoriā coroneris. Post dies non multos iterum tentata est, & sorori Iulie, quę impensē illam amabat, & eam exercebat ad certamina, quid sibi accidisset, aperuit. At illa dixit: Domina mea Euphrasia, nè celes quæso isthuc dominam Abbatissam, sed explica ei, vt roget Dominum pro te. Fertur enim multas ab incunte etate diabolicas pertulisse tētationes, & diebus quadraginta nihil accepisse vel cibi vel potūs, sed immobiliter in precibus perdurasse, sicq; diaboli fraudes & insidias superasse. Omnes autem impugnamur à diabolo, sed speramus in Domino quòd illū vincemus. His cognitis, Euphrasia illi gratias egit, dicēs: Christus te adiuuet soror, quandoquidem ædificasti me, & animum meum tuis sermonibus confirmasti. Ego autem proculdubio accedam dominam Abbatissam, & rem omnem illi enunciabo. Dixit illi Iulia: Itā quæso fac, vt oret pro te, & aliquid addat tuę abstinentię. Dixit ergo Euphrasia Abbatissę, quid passa esset. Cui illa respōdit: Nihil filia reformides maligni illius infestationes omnes, quibus nos oppugnat: sed cōstanter agas, & animo immoto resistas illi, nec poterit aduersum te præualere. Multas illius tentationes passura es: sed certa viriliter, vt à Christo sponso tuo victorię triumphos promerearis. Qui enim

Abstinētia mirabilis S. Euphrasie, & humilitas.

Nota ieiunium Abbatissę.

enim legitime certauerit, amplissima dona & premia consequetur. Interrogauit autem illam, quot dies ieiunaret. Cumque illa dixisset, Tres: iussit ut quartum etiam diem huic abstinentiae adiungeret. Quam illa iussionem cum ingenti laetitia excipiens, discessit.

Abbatissa
Euphrasiam
exercet.

Postquam autem ad vicesimum aetatis annum peruenit, iam sancti spiritus eam confirmante gratia, praeualebat. Erat sane valde speciosa, utpote regio procreata stemmate. Cum vero rursus illi tentatio accidisset, & ad Abbatissam retulisset, illa dixit: Noli timere filia, Dominus tecum est. Erat autem in quodam monasterij loco aceruus saxorum. Itaque Abbatissa eam probare volens, & ad obedientiae lucra maiora prouehere, dixit ei: Tolle hinc faxa, & apud furnum depone. Fecit hoc illa hilariter, arreptaque in humeros, sola quod iussa erat, ea deportauit, cum in eis quaedam essent tanti ponderis, ut ijs feredis duae sorores vix sufficerent. nec interim dixit: Adiuuet me aliqua e sororibus, nec saxorum molem causabatur, nec sua proferebat longa ieiunia, nec operis difficultatem: sed cum pia fiducia obedientiae officia impleuit. Altera vero die rursus illi ait Abbatissa: Non par est, filia, hic iacere saxa: reporta ea in locum pristinum. Mox Euphrasia cum multa alacritate fecit, ut iussa erat. Hac ratione ad dies triginta eam occupauit, ut eius patientiam probaret. At illa iucundo animo & psallens in illo opere versabatur, ita ut sorores omnes eius obedientiam mirarentur. Non tamen decrant, quae eam irriterent: porro aliae acclamabant: Viriliter age Euphrasia. Et illa quidem rursus, diuini operis celebratione peracta, ad opus illud se accingebat, sed ait illi Abbatissa: Cessa iam filia ab hoc ministerio: porro accipe farinam, & coque panes in clibano, ut ad vesperam parati sint. Illa studiosè iussa compleuit.

Proces
Tertia, Sexta,
Nonae, ve-
esperarum.

At rursus malignus demon eam nonnihil vacantem reperiens, huiusmodi ei somnium immisit, ut sibi videre videretur Senator illum, cui desponsa fuerat, cum militibus in monasterium intrantem, eamque inde vi auferentem. Quae humi cubans, cum eam vim & molestiam ferre non posset, exclamauit. Abbatissa vero & quaedam sorores expergefactae, eius clamores audiunt, accurruntque ad eam, sciscitanturque, cum eam excitassent, quanam tanti esset causa angoris. At illa confestim somnium enarrauit. Tum Abbatissa, sororibus omnibus excitatis, vna cum illis pro Euphrasia in preces incubuit, donec dilucesceret. Deinde Euphrasia tenens manu codicem, ceteris sedentibus, stans legebat usque ad horam tertiam. Tertiae vero precibus absoluit, ad sororum ministeria accessit, eis preparans necessaria, verrens triclinium, lectulos sternens, aquam hauriens & deferens in culinam, legumina coquens, ligna secans, farinam fermentans, & panes in furno efficiens. Tot autem modis occupata, neque nocturnis neque diurnis aberat precibus, non tertiae, non sextae, non nonae, non vesperarum: ac nihilominus sola omne ministerium, quod diximus, exequabatur. Accedebat autem ad laborem absoluitis vespertinis precibus: nonnihil tamen a Iulia sorore adiuuabatur, quae, ut ante dictum est, plurimum illam diligebat.

Euphrasia
hebdoma-
darum inedia
se macerat.

Aderat autem rursus satan, & dormienti infestissimum se exhibens, maximum ei certamen attulit. Illa quamprimum Abbatissae suas angustias detexit. Quae cum pro illa rogasset, ait ei: Filia mea, certaminis hoc tempus est. Caue, ne ille iniquus encruet animum tuum, & perdas omnes labores tuos. Si ad breue tempus illius impetu sustinueris, ubi se senserit victum, cum ignominia iterum a te aufugiet. Dixit autem ei etiam soror Iulia: Domina & soror mea, si in hac aetate cum illo non cōfligimus, eumque profligamus, quas ad bellandum vires in senectute habituram sumus? Cui respondit Euphrasia: Viuit Dominus, soror mea Iulia, si iusserit domina Abbatissa, tota hebdomada ne panem quidem sumam, donec eum, Domino adiuuante, superem. Ad quae Iulia: Equidem, ait, fortius hebdomadae inedia ferre non possum: tu si potes, & in terris & in caelis beata eris. In hoc vero monasterio nulla haecenus tota septimanam absque cibo transigere potuit, dempta domina Abbatissa. Deinde iterum ad Abbatissam veniens Euphrasia, confessae est nocturnam demonis tentationem. rogauitque eam, ut liceret ipsi tota hebdomada ab omni cibo abstinere. Cui Abbatissa: Fac, inquit, filia quicquid te posse videris, & Deus omnipotens, qui te creauit, robur addat tibi, & conferat tibi ex illo cruento hoste victoriam. Itaque tota coepit septimanam se inedia conficere, nec tamen quicquam de psallendi officio remittere, nec sororum ministeria omittere: adeo ut omnes eius tolerantiam mirarentur, simulque & formae elegantiam, & aetatis iuuentutem. Quaedam etiam hoc de illa testabatur, quod toto anno obseruassent illam, & neque noctu, neque interdum unquam illam sedentem conspexissent, praeterquam cum se ad quiescendum in lectulo suo humi collocasset: immo ne comedendo quidem unquam illam se disiecit.

Erat

Erat autem in illo monasterio soror quædam, Germana nomine, quam ignobili genere, nempe matre ancilla, ortam dicebant. Eius animum vastabat liuor & inuidentia aduersus Euphrasiam, insurgensque clam cõtra illam in culina, ait: Tu quidem Euphrasia ex præscripto dominæ Abbatisæ semel tantum cibum capis in septimana, quod nos non possumus assequi. Si igitur illa nos quoque ad id adigere voluerit, quid faciemus? Respondit Euphrasia: Domina soror, domina Abbatisæ iussit, ut vnaquæque certamen suscipiat pro viribus, nec illa mihi temerè aut absque necessitate hoc iugum imposuit. Ait illi Germana: O te impostricem, omni vafricie & calliditate instructam: quis non videat hoc animo & consilio te isthuc facere, ut decedenti Abbatisæ tu succedas? Ego verò credo in Christum, quod nunquam te Deus Abbatisæ honore dignabitur. Hæc cum audiuisset Euphrasia, eius se pedibus prosternens, ait: Ignosce mihi domina mea, & ora pro me. peccauit enim in Deū & in te. Vbi autem res hæc ad Abbatisæ notitiam peruenit, coram omnibus iussit adesse Germanam, dixitque ei: Ancilla nequam & aliena sis à sororū cõgregatione, quia indigna es ministerio & earū cõuiuictu. Euphrasia verò multum deprecabatur Abbatisam, ut ei veniam daret, sed flectere eam non potuit, donè exacti essent dies triginta. Tricesimo autem die videns Euphrasia se nihil rogando proficere, assumens Iuliam & seniores eius loci sorores, orabat, ut pro Germana apud Abbatisam intercederent. Quod cum illa fecissent, Abbatisa rursus coram omnibus eam accersit, aitque illi: Non ne debuisti pendere cum animo tuo, quod Euphrasia, cuius optimos conatus impedire voluisti, cum esset Imperatoribus sanguine iuncta, tamen humiliavit sese, & Christi amore tibi inferuisti? Tandem omnibus pro ea supplices preces Abbatisæ offerentibus, eam in gratiam recepit.

Germana
inuidentia
aduersus
Euphrasiam.

Abbatisa
Germanam
castigat.

Porro diabolus odio inflammatus in Euphrasiam, quadam nocte phantasmata & errores seculares in illam immisit. At illa repente exiliens, seseque, consignans, egressa est foras, stansque sub dio, expandit manus suas in cælum, rogauitque Deum, ut ab ipsa malignum dæmonem amoueret. Interim Abbatisæ nunciatur Euphrasiam agere sub dio. Illa quamprimum eò properauit, dixitque ei: Confirmet te Deus, & det tibi tolerantiam in timore suo. Omnes quoque sorores orabant Deum pro illa, & condolebant iuuentuti eius. Erat enim annorum plus minus viginti quinque. Cum autem in decimum vsque diem sic steterit, orauit Abbatisa cum sororibus, eius patientiam volens explorare. Ut autem dies triginta completi sunt, mirari cœpit Abbatisa: dixeruntque ei sorores: Reuerentia Domina mater, dies quadraginta in hac statione permanere decreuit, quemadmodum tu aliquando fecisti. At illa respondit: Dominus illam suo in timore corroboret. Post dies autem quadraginta, etiam alijs quinque ita steterit: sed tandem nimium debilitata, cecidit in terram, & instar mortuæ iacebat. Itaque sorores accurrentes, eam intulerunt in triclinium, sed neque manus, neque pedes eius flectere potuerunt: adeo instar ligni aridi tabefacta visebatur, nec eius vox vlla audiebatur. Abbatisa verò cibum illi offerens, ait: Filia mea Euphrasia, sume hanc escam in nomine Domini mei Iesu Christi. Quod cum illa fecisset, vires recepit.

Euphrasia
se longissimi
interitio
pende confirmat.

Cernēs itaque diabolus tantam eius laborum tolerantiam, nequaquam ad id genus tentationes redire voluit, sed id magis studebat, ut eam possit citò auferre è medio. Nam cum die quodam abiisset ad hauriendā aquam, arripuit eam iniquus ille vnā cum hydria, detrusitque in puteum, ita ut capite, quemadmodum illa postmodum retulit, ad fundum vsque pertingeret. In ipso autem puteo clamauit: Christe, adiuua me. Quæ voce audita, sorores accurrerunt, & cum Abbatisa pariter eam è puteo extraxerunt. Cumque indè exiisset, consignauit se, & subridens, dixit: Viuit Christus meus: non me vinces satan, neque cedam tibi. Et hæc tenens quidem vna hydria, deinceps duabus feram aquam in culinam, quod etiam ita fecit. Videns autem hostis humani generis, quod in puteo eam extinguere frustra tentasset, alia vice, cum ligna finderet, colligauit manus eius, & vsque ad calcaneum attraxit, dirumque ei vulnus inflixit. Quod ut illa vidit, & multum indè sanguinem profluentem, abiiciens securim, in terram corruit. Iulia autem terrore correpta, nunciauit sororibus, Euphrasiam ictu securis exanimatam iacere.

Diabolus eam
detruit in
puteum.

Dirè eam
lauciat.

Cumque illæ concurrerent & clamores ederent, Abbatisa aquam benedictā in eius faciem sparsit, complectensque eam dixit: Filia mea Euphrasia, quid ita anxia es? Colige te, & loquere sororibus. At illa intuens in Abbatisam, ait: Noli flere Domina mea mater. anima enim mea mecum est. Tum Abbatisa crucis signum imprimens

Aqua benedicta.

Signum crucis.

fronti eius, orauit, dicens: Domine Iesu Christe, sana ancillam tuam. nam propter te multa patitur. cumque eius pedē panno cilicino obligasset, eleuauit eam: & apprehensa manu eius, duxit in monasterium. Illa autem ut vidit ligna iacentia: Viuit Dominus, inquit, nisi ligna collegero, & meas ijs vlnas compleuero, non ascendam. Cui Iulia dixit: Noli Domina soror, nam imbecillior es quam ut possis. At illa non acquiescens, manus suas lignis compleuit, & sic ascendit. Aderat autē illic quoque diabolus: & cum iam summum attigisset Euphrasia gradum, imprudens calcauit oram vestimenti sui, & in ipsa ligna corruit: infixumque, est lignum vnum in frontem eius, ita ut sorores putarēt eius oculum planè confectum & confossum: exclamansque Iulia, An non dixi tibi, inquit, Domina soror, quod labor hic vires excederet tuas? Ad quam Euphrasia: Noli, ait, dolere soror mea: tātum modeste extrahere lignum. nam oculus meus sanus est. Id cum factum esset, multus inde fluxit sanguis. Abbatissa verò adhibito sale & oleo, pro ea orauit, dixitque illi soror Iulia: Abi, & paulisper quiesce in lectulo tuo. Ego tuo interim fungar ministerio. Illa respondit: Viuit Dominus: nō dabo me quieti, donec omne exequar officium meum. Rogabāt etiam aliæ sorores, ut propter vulnera quietē captaret, sed illa non cedens, vtraque ex parte saucia, læto animo suum erga sorores ministerium exercebat, & neque ab vilo Dei opere, neque à monasterij seruitio sese subducebat.

Nullam sibi
dat requie
licet saucia.

Præcipita-
tur à demo-
ne, sed illa
sua pmanet.

Nihil lædi-
tur olere
ebulliente
perfusā.

Alio quoque tempore cum Iulia ascendit in tertium solarium. Ibī tum eam corripit ens improbus dæmon, deorsum præcipitauit. Exclamante autem Iulia, sorores aduolārunt, existimantes se illam exanimem reperturas. At illa surgens, occurrit eis, duxeruntque, illā intrò ad Abbatissam. Cui sciscitanti, num aliqua parte corporis læsa esset, respondit: Viuit Dominus, Domina mater, nec quemadmodū ceciderim noui, nec ut surrexerim. Ut autem cognouit Abbatissa ab editissimo loco eam decidisse, nec tamen vel parum læsam esse, glorificauit Deum, dixitque ei: Perge filia ad opus tuum, & Dominus erit tecum. Iterum autem malignus hostis eam extinguere volens, cum ea feruentem ollam teneret, in qua coquebat olus, ut iam coctum olus in vas effunderet: obligatis eius pedibus, eam supinam præcipitauit, atque in eius faciem ebulliens olus effudit. Quod cum cernerent sorores, valde animis consternatæ sunt. Illa verò exiliens & ridens, dixit eis: Cur sic animo turbatæ estis? At Abbatissa videns nihil ei incommodi accidisse, inspexit in ollam. cumque id quod remanserat, ebullire cerneret, multum admirans, ait ad eam: Deus te seruet filia, & tibi perpetuam suo in timore præstet tolerantiam. Euphrasia verò asserbat se non aliter sensisse, atque si frigida aqua perfusa fuisset. Ingressa porro oratorium Abbatissa, conuocauit primarias sorores, aitque illis: Sanè aduertitis Euphrasiam diuinitus magnam collatam gratiam, quippe quæ nec præcipitio tam immani, neque ex feruenti olere aliquid passa est detrimenti. Responderunt illæ: Reuerà Dei famula est Euphrasia, & Dominus curam eius gerit, qui eam in huiusmodi tentationibus seruauit illæsam.

Infantes
morbidī
curantur in
monasterio

More autem comparatum erat apud incolas eius ciuitatis & regionis, ut si quos haberent infantes morbis affectos, eos ad illud monasterium adducerent curandos. Clarebant enim illæ sorores miraculis, & Abbatissa illos infantes ad se recipiens, in oratorium ferebat, fundebantque; pro eis preces ad Dominum, & mox sanabantur. Eos autem matres illorum sanos reducentes domum, glorificabāt Deum. Porro in ipso monasterio quædam erat mulier, à primis ætatis initijs à dæmone nequissimo & primario obsessæ. Eam nanque parentes eius commendauerant Abbatissæ, & erat vineta catenis, spumabatque; & stridebat dentibus, tetrosque; edebat clamores, ita ut ijs auditis, omnes timore nimio corripereēt. Et frequentes quidem Abbatissa cum sororibus pro ea Domino preces obtulerat, sed curata nō fuit: nec vlla ausa erat eam accedere, ut vel cibū ei offerret. Alligabāt autem escam & potū virge, atque ita procū porrigebant: interdum quidem ijs vescebatur, plerumque; verò in offerentiū facies reiciebat. Contigit autē, ut ostiaria nunciaret Abbatissæ, adesse præforibus monasterij foeminam, gestantē paruulum quædam surdum, mutum & paralyticum. Dixit itaque Abbatissa Euphrasiam: Ito filia, & affer huc infantem. Quod cum illa faceret, videretque; puerum trementē & valde miserè affectū, miserta illius, cōsignauit eum, & dixit: Qui te creauit fili, ipse te sanat: sicque eum adducebat ad Abbatissam. Interim salus redditur puero, & cœpit loqui & pedibus suis velle ingredi. Id ut vidit Euphrasia, terrefacta deposuit eum in terram. At ille cucurrit ad matrem suam. Vidit id ianitrix, & currens indicauit Abbatissæ. Illa iubet acciri matrē pueri, aitque illi: Cur nos soror tentare voluisti? Quæ dixit: Per Christum, Domina mea, neque ambulauit, neque vel loqui vel audire potuit puer vsque in præsens: sed cum accepisset

Euphrasia
sanat puerū
paralyti-
cum &c.

piisset eum hæc domina soror, mox locutus est. Dicit ei Abbatissa: Accipe igitur eum sanum, & vade in pace. Illa abiit cum puero, dans gloriam præpotenti Deo.

Deindè Abbatissa conuocans sorores primarias, ait ad illas: Ecquid vobis videtur de Euphrasia? Illæ responderunt: Profectò Dei famula est. Iussit igitur illam adesse Abbatissam, & dixit ei: Filia mea Euphrasia, volo vt huic daemoniaca, quæ apud nos est, cibum præbeas, si tamen non times illam. Cui Euphrasia: Non timeo, inquit, Domina mea, quicquid etiam iusseris. Tulit igitur Euphrasia in vasculo quodam legumina & panem, & attulit daemoniacam. At illa stridens dentibus & valdè fremens, impetu facto irruit in eam, apprehendensque vasculum, confringere illud voluit. Euphrasia verò eius tenens manus, dixit: Viuit Dominus, si tu id feceris, ego te humi prosternam, & tam dirè flagellabo, vt deinceps nunquam austura sis aliquid tale attentare. Videns illa Euphrasiam superiorem, quieuit. Tum verò Euphrasia cœpit illi blandiri & dicere: Sede mea soror, & sume cibum, nec quicquam turberis. Non recusauit illa, sicque quotidie ex eius manibus cibum potumque recepit. Cùm autem id vidissent sorores, orabant Dominum pro illa: si verò illa indignari & commoueri cœpisset, dicebant ei sorores: Cessâ soror, & noli malignè te gerere. Alioquin si id senserit Domina Euphrasia, acriter te virgis cædet. Quibus auditis, illa modestè se gerebat.

Cibum offert daemoniaca valdè feroci.

Rursus autem Germanam inuidia momordit, aitque ad sorores: Ita ne præter Euphrasiam nulla alia inueniri potuit, quæ huic mulieri escam porrigat? Date mihi cibos, & ego illi offeram. Sumpsum igitur cibum attulit ad eam, & dixit: Accipe soror & comede. At illa in eam repente insiliens, vestes eius discepit. cumque eam humi prostrauisset, cœpit eius carnes manducare. Clamore igitur excitato, cùm nulla eam ausa esset accedere, Inlia ad Euphrasiam properè cucurrit, inuentaque in culina dixit: Festina Domina soror. nam daemoniaca Germanam propemodum enecauit. Currens ergò Euphrasia, apprehendit illius guttur & manus, Germanamque miserè laceratam & cruciatam eripuit, dixitque: Ab hac hora si in sorores malignam te præberis, non tibi parcam neque miserebor, sed Domine Abbatissæ virga cædam te atrocissimè. Illa verò sedens, ilicò cessauit. Manè factò, expleto sacro ministerio, sororibusque ab oratorio egredientibus, Euphrasia abiit ad daemoniacam. At illa suam laceratam vestem, illique in terram proiectæ insidens, colligebat sterces & edebat. Id cernens Euphrasia, fleuit, Abbatissæque nunciavit. Illa verò iussit ei aliam dari vestem, & ea indui. Accepit ergo Euphrasia tunicam & vasculum cum legumine & pane, dixitque illi: Cur te sic turpiter de honestati soror? Accipe hanc vestem, & indue te, ac deindè comede cibos hos. Sumpsit illa, & comedit ac bibit, eamque Euphrasia induit, non cessans pro ea gemitus, lacrymas & preces funderè vsque ad vesperam, vt Dominus eam sanitati restituerè dignaretur.

Germanam dirè lacerat daemoniaca.

Manè autem Abbatissa ad se vocauit Euphrasiam, eique dixit: Cur me celsi filia, quòd pro hac vexata preces Deo offerre voluisti? Si mihi id comunicasses, ego tecum pariter laborassem. Cui Euphrasia respondit: Ignosce mihi Domina. Vidi enim illam turpiter se nudasse, maleque affectam, & dolui vicem eius. Ait rursus Abbatissa: Habeo quippiam, quod te nosse velim: sed caue nè fallente dæmone, animo efferaris: Ecce Christus tibi potestatem contulit hunc dæmonem eijciendi. Audiens hoc Euphrasia, caput cinere consperxit, humique se abijciens, clamabat: Quæ sum ego misera & immunda, vt hunc profligem dæmonem, quem vos tam diuturni temporis precibus ab ea depellere non potuistis? Dixit ei Abbatissa: Te filia sustinebat hoc opus. Nam in cælis amplissima tibi merces reposita est. Itaque Euphrasia ingressa in monasterium, coram altari se prostrauit, petens diuinitus sibi præstari opem & auxilium. Deindè è pavimento surgens, iussu Abbatissæ adiit daemoniacam: sequebanturque eam sorores omnes, vt rei exitum contemplarentur. Dixit igitur daemoniacæ Euphrasia: Sanet te Dominus Iesus Christus, qui creauit te: moxque signum crucis in eius frontem impressit. Exclamauit autem dæmon: O impostricem & fallacem. Tot annos in hac habitas, nunquam potui ab ea excludi, & hæc impura & luxuriosa me vult eijcere? Cui Euphrasia dixit: Non ego te expello, sed Christus omnium Dominus. Respondit dæmon: Ego hinc non emigro immunda, neque enim tibi me expellendi facultas data est. Respondit Euphrasia: Ego planè immunda sum, & omni malignitate plena, vt tu quoque asseueras: at tu nihilominus Christo iubente discede. Nam si accepero virgam Abbatissæ, egregie te flagellabo. Cùm verò ille obluçtaretur, nec veller egredi, corripuit Euphrasia Abbatissæ virgam, dixitque ei: Aut exi hinc, aut certè ego te cruciabo. Ait dæmon:

Vide sanctæ virginis modestiam.

Qua ratione ab illa possum discedere? Mox Euphrasia cœpit cœdere, & cum tertio percuteret, dixit: Missum fac hoc Dei plasma immunde spiritus. Increpet te Dominus Iesus Christus. Respondit dæmon: Si exierò, quò iturus sum? Illa dixit: In tenebras exteriores, in ignem æternum, in supplicia nullū finem habitura, quæ sunt parata tibi & patri tuo diabolo, & cunctis eius voluntatem facientibus. Interim sorores omnes intendebant in eam, nec audebant propiùs accedere: eratque acre illud Euphrasie cum refractario & peruicace dæmone certamen. Suspiciens igitur in cælum, dixit: Domine Iesu Christe, noli me pudore afficere in hac hora, nec me finas superari ab hoc impuro dæmone. Tum verò spumans & stridens dæmon, cum ingenti clamore abscessit: & mulieri integra est sanitas restituta. Duxerunt autem eam in oratorium, dantes gloriam Deo pro tanto miraculo. Prius autem illam Euphrasia aqua abluerat, & vestibus induerat, atque sic adduxerat ad Abbatissam. Non solùm autem nihil hinc elata est Euphrasia, sed magis etiam sese humiliavit, noctes sine somno transigēs, & integris septimanis, vt consueuerat, ieiuna permanens, ac nihilo seciùs sine defectu & cum omni humilitate, mansuetudine & animi iucunditate sororibus cunctis officiosè inseruiens.

Dæmonem
ab obsessa
expellit.

Visio Ab-
batissæ.

Accidit intereà Abbatissæ somnium vel visio in somnis, vnde non mediocriter fuit perturbata, nec tamen cuiquam explicare voluit quid vidisset. Cumq; diu apud se rem tacitam haberet, tandem sorores primariæ eam obnixè rogârunt, vt visionem ediceret, causamque suorum gemituum, quibus ipse pariter affligeretur, non reticeret. Tum verò illa dixit: Euphrasia nos deserit, cràs hinc migratura ad Dominum. Sed nemo id illi indicet, nè mœore afficiatur. Cœperunt autem multis horis miserè ciulare sorores. Vna autem è sororibus vt id audiuit, accurrit ad furnum, inuenitque Euphrasiam, adiuuante illam pro cōsuetudine sorore Iulia, panes coquentē, aitque illi: Noueris Domina Euphrasia intus apud Abbatissam sorores tua causâ in magno luctu versari. Quo audito, Iulia & Euphrasia pariter obstupere: cumque diu sterissent atronita, tandem ait Iulia: Fortassis perlatum est ad Dominā Abbatissam, sponsum illum tuum mittere huc homines, qui ex mandato Imperatoris te extrahant è monasterio: & hac causâ lamentis se afficit cum sororibus. Respondit Euphrasia: Viuit Dominus meus Iesus Christus, etiamsi omnia mundi regna & ipsius quoque terre fundamenta commoueantur, non mihi tamen persuadere poterunt, vt ipsum Dominum meum derelinquam. Sed quæso te Domina soror, ito percontatum, dum interim coquantur panes, quæ sit harum causâ lachrymarum, nè ægrè sit animo meo. Abijt Iulia, auscultansque foris, audiuit Abbatissam somnium referentem hoc modo: Videbam quasi duos egregia forma viros huc aduentantes, mihi que dicentes: Dimitte Euphrasiam, vt eat nobiscum. Rex enim illa opus habet. Iterum vidi etiam alios venientes atque dicentes: Assume Euphrasiam, & adduc eam tecum ad Dominum. Ego itaque tuli eam, vnaque prope rauimus cum viris illis: cumque venissemus ad portam quandam, cuius splendorem enarrare non sufficio, ea nobis vtrò aperta est. Porò intrò ingressæ, vidimus palatium incredibilem elegantia, thalamumque sublimem & solium nuptiale non manufactum. Et ego quidem non potui ad interiora penetrare, sed illam secum abducentes, Domino offerebant. Illa verò statim cum adorauit, osculataque est pedes eius immaculatos. Vidi illic angelorum myriades, & turbas sanctorum innumerabiles, in Euphrasiam suos obtutus defigentes. Ecce autem mater Domini adueniens, tulit eam secum, ostenditque ei palatium & thalamum & nuptiale decus, coronamque illi præparatâ. Audiui autem vocem dicentem: Euphrasia, hæc est merces tua. Et nunc quidē redibis ad tua, sed post dies decem reuocaberis huc, & fruëris his bonis per infinita secula. Cum sit autem nona dies, posteaquam hæc visio mihi oblata est, cràs morietur.

Visiōe ex-
ponit Ab-
batissæ.

Hæc cum audisset clam Iulia, pectus faciemque suam verberans & flens amarissimè, redijt ad Euphrasiam. Quod illa cernens, dixit ei: Coniuro te per filium Dei soror Iulia, vt indices mihi, quid audieris, & quamobrem ita plangas. Illa respondit: Hodiè nanque ab inuicem separabimur. Vt enim audiui, cràs excedes è vita. Hoc illa audiens, angore correpta, cecidit in terram, rogabatque Dominum, dicens: Cur Domine abominaris me peregrinam & orphanam? cur me despicias pie Iesu? Ecce nunc tempus adest, quò cōfligere me oportebat cum improbo dæmone, & anima mea à me repetitur. Misere me Domine Iesu Christe, & patere me adhuc annum vnum permanere in hac vita, vt plangā peccata mea. Sum enim Domine expers poenitentia & omni pietate destituta. Nemo in inferno cōsuetur tibi, nõ est in sepulcro poenitentia, non possum post mortem quicquam lachrymis proficere: sed viuens confitebitur tibi & laudabit nomen sanctum tuum.

Humilitas
admiranda
tantæ virgi-
nis.
Eia. 38.

tuum. Hæc illam dicentem quadam è sororibus audiuit, & reuoluit Abbatiffa: quæ iussit illam ad se adduci, dixitque ei acerbè ploranti: Quid habes filia? quid ita ingemiscis? Illa respondit: Ploro Domina mea, quia sciuiti mihi supremū impendere diem, nec mihi indicasti, ut lugerem peccata mea. Hæc dicens, præcidit in pavementum, tenensque pedes Abbatiffæ, ait: Miserere mei Domina, & ora pro me, ut Dominus vel vnus anni mihi spatia impertiatur, nè me sine poenitentia decedentem tenebræ comprehendant. Respondit Abbatiffa: Viuit Dominus, filia, quia beatorum concilio dignam te fecit rex tuus Christus: narrauitque ei somnium, rogabatque eam, ut pro ipsa rogaret Dominum, quò eius particeps esse mereretur.

Paulò post acris febris Euphrasiam inuasit, sororumque ministerio in * valetudinarium perducta est, vbi vsque in vesperam eum illa permanere. Vesperi autem, cum hora cibi sumendi adesset, iussit omnes discedere Abbatiffa, solam Iuliam secum retinens, nè Euphrasia sola relinqueretur: clausisque ostijs, vsque in lucè alterius diei erant apud illam: dixitque ei Iulia: Domina soror, nè sis quæso mei immemor. Tu scis, quam semper tibi indiuidua adhæserim in terris: ora Dominum, nè me sinat vnquam separari à te, sed ut iubeat me tecum hinc egredi cum bona fiducia. Die illucescente, Abbatiffa omnes adesse iussit, Euphrasia extremum iam trahente spiritum. Accurrunt omnes, valedicunt Euphrasie, cum lachrymis dicentes: Memento nostri Domina soror. Postea venit etiam illa, à qua dæmon expulerat, & osculans manus eius, dicebat: Per Deum & hæc manus à me dæmon exclusus est. Cum autem ei multum lugenti & beneficia ipsi ab ea præstita commemoranti Euphrasia respondere non posset, dixit Abbatiffa: Filia mea, nõ te miseret huius? Cur nihil ei loqueris tam valde propter te afflictæ? Tum illa respiciens in eam, dixit: Quare me sic luges soror mea? Sine me iam quiescere: nam planè deficio viribus. Time Deum tuum, & ille te seruabit ab omni malo. Deinde Abbatiffam intuens, Ora pro me, inquit. nam in magno certamine versatur nunc anima mea. Orante igitur Abbatiffa, & sororibus dicentibus, Amen, virgo sanctissima reddidit spiritum, anno atatis suæ tricesimo, conditaque est in sepulcro matris suæ: & sorores glorificabant Deum, quòd promeruisset sororem habere apud illum. Porrò Iulia magistra eius, triduo flens, ab eius monumento non recessit. Illa enim docuerat eam literas & psalterium, & præcipuo eam complectebatur amore. Quarto autem die exhilarata Iulia, dixit Abbatiffa: Ora pro me Domina, quia vocat me Christus, pro me peccatrice beata Euphrasia intercedente. Et hæc dicens, osculata est sorores omnes, & die quinto obiit, atque apud Euphrasiam humata est.

Post dies triginta Abbatiffa maiores natu sorores ad se euocans, ait: Eligite vobis matrem, quæ meo loco præsit vobis. Responderunt illæ: Cur id ita iubet Domina mater? Dixit eis Abbatiffa: Vocat me Christus, flexus precibus dominæ Euphrasie: qua rogante, etiam Iulia eius consors esse meruit & ingredi in illud tabernaculum non manufactum. Itaque & ego festino, ut possim digna haberi illarum in caelis consortio. Quòd cum audiuisset sorores, elegerunt Theogeniam, ut ipsis præset. Eam verò ad se Abbatiffa accersiens, ait illi: En testimonium tibi perhibent sorores omnes, voluntque te præfectam esse traditionum monasterij huius, in meumque locum succedere. Itaque adiuro te per intemeratam & consubstantialem Trinitatem, nè acquiras huic monasterio pecunias aut possessiones, neque curis huius mundi occupes sororum animos, ut peritura respuentes, bonis mereantur caelestibus augeri. rursusque sororibus ait: Quandoquidem probè cognitam habetis dominæ Euphrasie vitam & conuersationem, ad eius vos imitationem componite, ut eius possitis effici consortes. Hæc cum dixisset, omnesque respondissent, Amen: cunctis valedicens, ingressa est oratorium, clausisque ostijs præcepit, nè qua illarum ante alterius dici ortum introiret. Itaque manè intrantes, inuenerunt eam obdormisse in Domino: hymnumque Deo dicentes, postuerunt eam in Euphrasie sepulcro. Deinceps verò nullam aliam illic condiderunt. Multa verò ad illud monumentum facta sunt hodieque fiunt miracula, multæque curationes. Clamabant verò expulsi dæmones: Etiam post obitum aduersum nos prauales Euphrasia. Festinemus igitur etiam nos huiusmodi vitam obtinere, sectari benignitatem, humilitatem, obedientiam, laborem, mansuetudinem, longanimitatem, ut ad beatissimam supernorum spirituum sodalitatem & immensa illa gaudia pertingere mereamur: per magnum Regem & Dominum nostrum Iesum Christum, cui est gloria in secula seculorum. Amen.

* oratorium
Euphrasia
febre corri-
pitur.

Feliciter
migrat ad
Christum.

Iulia eam
sequitur.

Abbatiffa
quoque ab-
it è vita.